

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

«ДОНЕЦЬКИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ»

ДОНЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ГЕОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА

ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЇХ ФОРМУВАННЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

**VIII всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих учених**

18 квітня 2013 року

Донецьк
2013

Економіко-географічна освіта і національна самосвідомість: актуальні проблеми їх формування [Текст]: збірник статей VIII всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених (м. Донецьк, 18 квітня 2013 р.). – Донецьк: ДІСО, 2013 р. – 336 с.

Розглянуто актуальні проблеми розвитку географічної науки України та Донецької області: проблеми регіональної фізичної, економічної та соціальної географії, екологічний стан, природоохоронні території, рекреаційні, демографічні та біогеографічні дослідження, визначені організаційні та методичні інновації у вищій школі.

Посібник стане у нагоді науковцям, аспірантам, вчителям загальноосвітніх навчальних закладів, усім тим, хто цікавиться проблемами української географічної науки.

Редакційна колегія:

Козловський І.А., кандидат філософських наук, ректор;
Токій В.В., доктор фізико-математичних наук, старший науковий співробітник;
Головінов О.М., доктор економічних наук, професор;
Тарасенко М.Г., доцент;
Титова А.П., кандидат географічних наук, доцент;
Щербіна Н.М., кандидат географічних наук, доцент;
Чижикова О.О., кандидат географічних наук, доцент;
Воровка В.П., кандидат географічних наук, доцент;
Таранець В.І., кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент;
Яковлева Ю.К., кандидат економічних наук, докторант;
Проскурня Ю.А., кандидат геологічних наук, доцент;
Відюк А.П., кандидат медичних наук, доцент

Рецензенти:

Щиценко П.С., член-кореспондент Академії педагогічних наук України, Президент Українського географічного товариства, доктор географічних наук, професор Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Щербіна Н.М., кандидат географічних наук, доцент Донецького державного університету економіки та торгівлі ім. Туган-Барановського.

Благодарний О.І., кандидат економічних наук, доцент, заступник завідуючого відділом проблем просторового розвитку території Інституту економіко-правових досліджень НАН України (м. Донецьк).

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради (протокол №5 від 11.04.2013 р.)

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	4
----------------------	---

СЕКЦІЯ I

Основні тенденції розвитку фізичної, економічної та соціальної географії: теоретичні та методологічні аспекти	5
---	---

СЕКЦІЯ II

Географія: фізичний світ	28
--------------------------------	----

СЕКЦІЯ III

Географічні напрямки і проблеми розвитку туризму і рекреації ...	59
--	----

СЕКЦІЯ IV

Фундаментальні та прикладні дослідження в географічних науках і їх зв'язок із напрямками сучасної економічної думки	106
---	-----

СЕКЦІЯ V

Інтеграція України у світові та регіональні економічні структури ...	128
--	-----

СЕКЦІЯ VI

Економічні та організаційні аспекти розвитку підприємств, галузей і регіонів України	140
--	-----

СЕКЦІЯ VII

Актуальні проблеми економіки і соціології праці, управління персоналом, формування соціально-трудових відносин в умовах ринкової економіки	212
--	-----

СЕКЦІЯ VIII

Екологічні проблеми в контексті національної самосвідомості ...	247
---	-----

СЕКЦІЯ IX

Духовне відродження українського народу: етнографія, історія, релігія	296
---	-----

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ ...	331
---	-----

- Горбенко Д.Г., Майдаченко М.Ю., Яновська О.О.** Природні та історико-культурні ресурси як передумови розвитку туризму Північно-Східного суспільно-географічного району 61
- Горбунов М.Н., Закотнюк О.Л.** Особенности современного состояния развития новых индустриальных стран Восточной и Юго-Восточной Азии на примере Республики Корея 239
- Грищенко К.А., Хижняк О.Л.** Перспективи розвитку міста в умовах глобалізації 196
- Данилевич Б., Лебедєва С.Ж.** Історія заводу "Продмаш" 207
- Демьяненко А.А., Калиниченко М.П.** Есть ли экономический рай на Земле? 243
- Діброва А.В., Лапшина В.М.** Формування архітектурного стилю Юзівки на кінець XIX – початок XX століть 327
- Долгих А.В., Даценко Л.М., Нешпа О.В.** Науково-дослідницька діяльність студентів-географів під час педагогічної практики 25
- Дубрівна Л., Фостик О.М.** Первоцвіти в природному ландшафті села Зоря 50
- Єрємїна А.С., Приходченко Т.А.** Організація діяльності підприємства щодо підвищення його конкурентоспроможності 174
- Желтикова Ю.В., Исаева И.В.** Характеристика минерально-сырьевой базы алмазов мира и Украины 44
- Журавель Ю.В., Горб А.С.** Дослідження термічних умов орного шару ґрунту в період потепління на Дніпропетровщині 106
- Забірченко О.А., Нсмець Л.М.** Особливості розвитку культурного комплексу в сільській місцевості Донецької області 10
- Забрудская Н.А., Титова А.Ф.** Государственная политика в вопросах сохранения историко-культурного наследия Слобожанщины 81
- Загородний Р., Ломтева Е.Е.** Интеграция Украины в мировые структуры 134
- Зубарь В., Ломтева Е.Е.** Внешняя политика Украины 136
- Іванів А.Ю., Приходченко Т.А.** Удосконалення технології управління персоналом підприємства (методика формування кадрового складу) 217
- Изьюров Р.В., Дроздова Е.А.** Социально-медико-географические аспекты уровня здоровья населения Украины 318
- Калмикова О.М., Изюмцева Н.В.** Корпоративна культура як чинник сучасного управління персоналом 212
- Капустіна С., Онопріско Д., Баранік Н.В.** Історичні шляхи відродження українського народу 296
- Карташева Т.В., Дроздова Е.А.** Социологические направления и здоровье человека 321
- Кассич А.Д., Тимошенко О.Ф.** "Я – українець. До глибини родоводу" 315
- Кацєєв В.К., Приходченко Т.А.** Прояв конкурентних переваг на основі здатності підприємства до генерування інновацій та нововведень 178

- Стратіло К.В., Чухлєбова О.А.** Культура українського (давньоруського) народу: самобутнє явище чи симбіоз культурних елементів Візантії, Хазарії, Скандинавії 312
- Тарасенко Г.М.** Особливості казначейського обслуговування державного бюджету за видатками 112
- Тарасенко Г.М., Гордієнко Є.С.** Оцінка процесу складання, розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів 159
- Тарасенко Г.М., Свиаренко Т.І.** Порядок виконання місцевих бюджетів за доходами 116
- Тахтарова Т.В., Полонська Н.М.** Впровадження основних аспектів освіти сталого розвитку в методику викладання географії 272
- Телебєсєва Є.Ю.** До питання становлення промисловості Харківського регіону 150
- Тірон Ф.І., Приходченко Т.А.** Сучасні тенденції організації оплати праці в Україні (на прикладі ПАТ "Харцизький трубний завод") 232
- Трубчанин Г.В., Ломтева Е.Е., Пуховская С.А.** Екологические проблемы Украины в контексте национального самосознания 292
- Туренко Р.О.** Меценат і подвижник українського природознавства – Володимир Дідушицький 33
- Урубков В.О., Сорокін М.С.** Аналіз змін кліматичних показників на території Донецької області 42
- Федішина В.В., Романінець Р.М.** Сучасний стан і проблеми розвитку сфери відпочинку і туризму в Україні 75
- Федченко А.В., Ломтева Е.Е.** "Зона молчання" 47
- Ходирєва О.С., Шаповалова Т.Г.** Вплив якості питної води на стан здоров'я мешканців Бердянська 264
- Чапльгїна Д.В., Кавыршин А.Г.** Пути выхода Украины из экономического кризиса 193
- Чистик Д.М., Блакберн А.А.** Екологічно-безпечне водокористування в промисловості на прикладі ПАТ "Ясинівський КХЗ" 260
- Чуйченко М.В., Приходченко Т.А.** Концепція комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємництва 186
- Шавгун О.С., Лапшина В.П.** Культура, традиції та звичаї Донеччини у період незалежності 324
- Шевченко А.Е., Щербїна Н.М.** Основні проблеми розвитку регіонів України на сучасному етапі 166
- Юрченко А.А., Нєпша А.В.** Эколого-агрохимическое состояние почв Запорожской области 16
- Юхименко И., Чайка Н.П.** Рекреационный туризм Артёмовского района 102
- Якименко О., Іванова В.М.** Сучасний геоекологічний стан Молочного лиману 247
- Яцун Р.П., Афонїна О.О.** Локальні системи розселення Сумської області 8

Долгих А.В.,

магістрант,
Мелітопольський державний педагогічний університет
ім. Б. Хмельницького,

Даценко Л.М.,

доктор геологічних наук, професор,
Мелітопольський державний педагогічний університет
ім. Б. Хмельницького,

Ненша О.В.,

старший викладач,
Мелітопольський державний педагогічний університет
ім. Б. Хмельницького

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ ПІД ЧАС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

В період педагогічної практики на 4 і 5 курсах спеціальностей "географія і біологія", "географія і фізичне виховання" природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького обов'язковою є участь всіх студентів-практикантів в науково-дослідницькій роботі в загальноосвітніх школах професійно-педагогічного характеру. Ця дослідницька робота повинна вестися за всіма правилами наукового пошуку: визначення стану розробки питання, проектування бажаного результату навчання, відбір змісту, методів і засобів, за допомогою яких можна досягти пошукового результату, конструювання та реалізація навчально-виховного процесу, оцінка отриманих даних. В ході роботи над науковою темою студент користується різними методами науково-педагогічних досліджень. Крім названого вже спостереження проводить масове опитування учнів, анкетування, тестування, дослідне навчання (останнє – з метою перевірки правильності сформульованої ідеї), за складеною заздалегідь програмою вивчає наукову літературу, методичні матеріали шкільних міських, районних методичних об'єднань, асоціації вчителів географів міста чи району, інститутів післядипломної роботи вчителів. В результаті студент опанує основними методами науково-педагогічного дослідження, виробляє здатність спостерігати, узагальнювати досвід, виявляти знання учнів в даному аспекті, навчати школярів по спеціально розробленій програмі, працювати з різними літературними матеріалами по проблемі, порівнювати свою педагогічну діяльність з описаною в науковій літературі і в літературі "з досвіду роботи", формулювати відповідні висновки. У педагогічних вищих навчальних закладах України склався певний досвід дослідницької організації науково-мето-

дичної роботи студентів у період педагогічної практики. Курсу, який виходить на педагогічну практику, пропонується певна наукова проблема для розробки її в період педагогічної практики. Проблеми і теми (число тем відповідає кількості шкіл, у яких буде проходити практика) висуваються, як правило, провідним методистом факультету та заздалегідь затверджуються кафедрою. Між школами наукові теми розподіляються на установчій конференції з педагогіки. Від групових керівників студенти отримують індивідуальні завдання та інструкції щодо виконання науково-методичної роботи: знайомляться зі змістом теми, з метою дослідження, з результатами, які повинні бути отримані в результаті роботи над темою, з основними методами педагогічного дослідження (вивчення науково-методичної літератури, спостереження, дослідне навчання, узагальнення досвіду) [1].

Дослідження проводиться студентом в наступній послідовності:

- вивчення науково-методичної літератури по темі;
- вивчення досвіду роботи вчителя географії і товаришів по практиці в загальноосвітній школі (спостереження, бесіди);
- проведення перевірочних письмових робіт у своїх класах (можливо у вигляді тестів і анкет) з метою встановлення навченості учнів з досліджуваного питання;
- складання програми навчання школярів в своєму класі, реалізація якої дозволить досягти бажаного результату навчання;
- складання методичних розробок для кожного уроку географії в своєму класі з докладним розкриттям змісту, методів і засобів досягнення намічених цілей дослідження. Подальші розробки повинні ускладнюватися, передбачати більш складну навчальну діяльність школярів, більшу самостійність в оволодінні знаннями та вміннями;
- проведення дослідних уроків географії відповідно до наміченої програми дослідження і складеними методичними розробками;
- проведення в класі підсумкової перевірочної роботи (не пізніше, ніж за тиждень до закінчення практики). Аналіз результатів у порівнянні з першою перевірочною роботою (порівняти якість відповідей одних і тих самих учнів і класу в цілому при першій і підсумковій перевірці, визначити, чи є позитивні зрушення, сформулювати висновки) [2].

Оскільки дослідницька робота студентів в період практики є колективною студентською роботою, успіх залежить не тільки від індивідуальної роботи кожного студента, але і від злагодженості роботи групи в цілому. Тому необхідне поетапне обговорення підсумків роботи всього колективу студентів, які проходять практику в одній школі. В ході обговорень студенти, що працюють у паралельних класах, порівнюють варіанти своїх розробок, обмінюються досвідом навчання школярів, відзначають недоліки, фіксують увагу групи на

позитивних моментах. Особливо цікаво проходять обговорення у разі, коли кожен з практикантів працює самостійно і творчо: вирішуючи наукову проблему на матеріалі однієї навчальної теми, в одній паралелі класів, використовують різний навчальний матеріал, знаходять, оригінальні методичні рішення, розробляють проблемні ситуації та пропонують різні шляхи їх вирішення. Обмін думками таких студентів цікавий всій групі. Він підвищує інтерес і до проблеми: в цілому, пробуджує бажання набути своєї педагогічної індивідуальності. Одночасно у студентів розвивається потреба в наукових дискусіях, формується вміння відстоювати і обґрунтовувати свої позиції. Розроблена спільними зусиллями групи студентів науково-методична тема видається на підсумкову конференцію з педпрактики у вигляді оформленої письмової науково-методичної доповіді та усного повідомлення щодо цієї доповіді [3].

Література

1. Виробнича-практика. Методичні рекомендації для студентів спеціальності "Історія" / Уклад.: Г.І. Александрова, Д.В. Александров, О.В. Непша. – Мелітополь: "Експрес-друк", 2012. – 31 с.
2. Педагогическая практика студентов географии в средней школе: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по геогр. спец. / Р.П. Мышинская, В.А. Щенев. – М.: Просвещение, 1983. – 144 с.
3. Остапенко Л.П. Педагогічна практика як складова професійної підготовки сучасного вчителя // Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр. / редкол.: Л.І. Білюсова та ін. – Харків: Факт, 2010. – Вип. 1. – С. 153-158.